

Rododendron är ofta tacksamma att stamma upp. Här en *R. sutchuenense* långbladsrododendron.

Med beskärning kan växternas stammar framhävas. Här har Peter beskurit en japansk lönn 'Deshōjō'. Efter att han tagit bort en hel del av bladverket och de tunnare grenarna, framträder stammens och huvudgrenarnas form.

Gör som Peter Knutsson Beskär för en trädgård i fin form

Genom att stamma upp och beskära kan du framhäva grenverkets former och unika karaktär. Detta samtidigt som växterna tar mindre plats och du kanske slipper ta bort träd och buskar som vuxit sig för stora för sin växtplats.

Peter Knutsson
Text och foto

Under de 40 år som vi byggt upp vår trädgård har jag och min fru Monica, som många andra växtsamlare, skaffat alltför många träd och buskar i förhållande till tomtens storlek. Med tiden har en hel del tagits bort för att de inte fallit oss i smaken eller för att det blivit för trångt.

Många andra har i stället stammats upp och beskurits för att få plats. Det är ett alternativ när de blivit för stora och yviga, men man ändå vill ha dem kvar. Det innebär att man börjar klippa grenar nertill för att få mer utrymme och luft under växten. På köpet får man också mer odlingsutrymme för perenner.

Vi tycker att det är viktigt att växterna har ett skönhetsvärde som varar över tid, inte bara en kort blomning. För lövfällande träd och buskar är bark, lövutspring, höstfärg och växtsätt minst lika viktigt som blomningen. Framför allt sorter av *Acer palmatum* japansk lönn kan ha helt underbara stammar och grenar. Dessa tycker jag att man ska framhäva på bästa sätt – och då måste beskärning till.

Rododendron är nog det som vi har mest av. Det finns de som är väldigt storvuxna och de som är små samt en grupp lövfällande som kan ha underbar höstfärg. Gemensamt för alla är att vi beskär dem för att de ska passa våra behov.

Vintergrönt är något vi uppskattar mycket eftersom snövintrar är alltmer sällsynta i vår del av landet, som är Oxelösund i Sörmland. Barrväxter har varit en stomme i trädgården sedan starten och i början valde vi alltför storvuxna sorter. Med tiden har de antingen tagits bort eller formklippts. Vi skaffar fortfarande nya barrväxter, men då i miniatyr. Även dessa kan behöva en del omvårdnad med saxen för att komma till sin rätt.

Jag får ofta frågan om när man kan beskära. Mitt enkla svar är att så länge växten inte savar så gör jag ingrepp (även om det inte stämmer med experternas råd). Till dem man får vara försiktig med hör *Cladastris kentukea* gulved. Det är som att öppna en kran om den beskärs vid fel tillfälle. Juli till oktober bör fungera, men testa på en mindre gren först, om du är osäker!

Om man vill ha blomning får man förstås se till att göra ingreppen under rätt årstid, vilket oftast brukar vara direkt efter blomning. Barrväxter verkar vara ganska okänsliga för beskärning så där gör jag justeringar hela året.

Finputsar med kniven

Jag har sedan länge slutat att lämna kvar så kallade rockhängare, det vill säga små stumpar av grenarna. Snittet läggs så nära stammen som möjligt utan att grenkragen skadas. Ibland finputsar jag också med kniv. Likadant om jag råkat ut för barksprängning. Då skär jag bort det av barken som inte är friskt och kan sedan se hur trädet vallar in såret på ett fint sätt. Om man inte gör så är risken stor att svamp och skadedjur får fäste och växten dör.

Kan man säga bort en stam? är en annan vanlig fråga. Visst kan man det. Vid borttagning av större stammar använder jag motorsåg och om det behövs finputsar jag snitten med en handsåg av japansk modell.

En grensax med utväxling är suverän när man ska ta bort grövre grenar, men har en nackdel när det är trångt om utrymme. Då får man varva med en handsåg av japansk modell. Andra verktyg som jag använder flitigt är sekator, häcksax och en konkav bonsaitång som gör att man kommer riktigt nära stammen. ❁

Peter Knutsson formar sina växter med såg och sekator. Här vid en hårt beskurin japansk lönn 'Ôsakazuki'

Beskär & formklipp

Stort & smått. I Peters trädgård finns barrväxter i alla storlekar. I mitten syns en vackert formad, trestammig *Chamaecyparis pisifera* 'Filifera Aurea' ärtcypress. I bakgrunden syns bland annat stammen av en *Larix kaempferi* japansk lärk. Den mörkgröna miniatyrbarrväxten i framkant är en *Tsuga canadensis* 'Minuta' hemlock.

Ett fint invallat snitt efter att en kraftig gren sågats bort från en japansk lönn 'Ösakazuki' – samma som Peter står bredvid på motstående sida.

En vass kniv är bra för att putsa till snitt eller skador: Här är det en grävskopa som varit för närgående.

En *Cladrastis kentukea* gulved har stamrats upp efter hand som den växt. På första bilden har den tre huvudstammar, på den andra bilden återstår två. Den runda, gulbladiga busken intill är en *Spiraea japonica* praktspirea.

Några beskärningsredskap som Peter använder flitigt: en grensax med utväxling, en handsåg av japansk modell, en häcksax samt sekator och bonsaitång. Den senare har konkav form så att man kan komma riktigt nära huvudgrenen.